

Colonia Finlandesa Argentiinassa 1906–96

Marraskuun 24. päivänä 1996 vietettiin Oberan kaupungin Plazoleta Finlandialla Colonia Finlandesan 90-vuotisjuhlaa. Misionessin suomalaisten uudisasukkaiden jälkeläiset kunnioittivat esivanhempiansa työtä paljastamalla kuparisen muistolaatan. Myös muiden pohjoismaiden edustajat, Communicad Nordica, halusivat osallistua juhlaan omalla muistolaatallaan suomalaisraivaajien kunniaksi. Juhlille osallistui noin 150 henkeä. Entinen Buenos Airesin merimiespastori Jaakko Kuusinen toi juhlille Suomen kirkon ja arkkipiispa John Vikströmin henkilökohtaisen tervehdyksen. Olavi Koivukangas esitti Suomi-Seuran ja Siirtolaisuusinstituutin tervehdyksen ja luovutti instituutin viirin suomalaisyhteisölle.

Latalalaisen Amerikan vanhin ja merkittävin suomalaissiirtokunta syntyi v. 1906 Misionessin subtrooppiseen viidakkoon Oberan kaupungin lähellä. Tähän Arthur Thesleff johti 112 suomalaista uudisraivaajaa perustamaan eräänlaista ”Uutta Suomea”. Innoitus nousi sekä Suomen tukalasta asemasta Venäjän alaisuudessa että yleiseurooppalaisista aatevirtauksista. Tyypillinen Argentiinaan muuttaja oli nuori, ruotsinkielinen mies, joka oli ehkä toiminut keskiluokkaisena virkamiehenä. Argentiinan lupaukset halvasta ja hedelmällisestä maasta etelän lämmössä ruokkivat tehokkaasti äkkirikastumisen toiveita.

Toukokuussa 1906 Helsingistä lähteneen joukon matka kulki Bremeniin ja sitten Frankfurt-laivalla Buenos Airesiin, jonne saavuttiin juhannuksen jälkeen. Laivalla jatkettiin mat-

kaa yli 1000 km Parana-jokea ylös, Santa Anasta viimeiset 30 km kuljetettiin naiset, lapset ja matkatavarat härkien vetämissä kärkyissä ja miehet kävelivät kivääri kädessä.

Ennakkolupauksista poiketen suomalaisten palstoja ei oltu vielä kaavoitettu. Tulijat majoitettiin valtion kustannuksella telttakylään aarniometsään ja pettymys ajoi heti toistakymmentä henkilöä joko takaisin Suomeen tai Yhdysvaltoihin. Maanmittaus voitiin aloittaa vasta kun suomalaiset olivat raivanneet kirvein ja viidakkoveitsin yli 30 km pituisen ”Picada Finlandesa” -pistotien läpi aarniometsän. Suomalaisille mitatuista alueista alettiin pian käyttää nimeä ”Colonia Finlandesa”.

Palstalleen päässeen uudisasukkaan ensimmäinen tehtävä oli raivata alue viljelykuntoon. Siirtokunnan vaurauden lähteeksi suunniteltiin Yerba-pensaiden viljelyä, mutta välitön elanto oli saatava maissista, mandiokasta, bataatista, pavusta sekä hedelmistä. Yksinkertaiset asumukset rakennettiin usein paalujen päälle, jotta käärmeet ja muut tunkeilijat eivät pääsisi sisään. Jokien varsien moskiitot levivätkin malariaa, johon muutamit suomalaiset kuolivat. Kuumimpana aikana jouluhelmikuussa 40 C oli tavallinen lämpötila varjossa.

Tiedemiehenä ja teoreetikkona Arthur Thesleff ei kyennyt ratkaisemaan käytännön ongelmia. Hän hahmotteli siirtokuntansa tulevaisuutta mieluummin telttakylästä käsin ja sortui sokeriruokoviinaan. Katkeroitunut ja vaimonsa hylkäämä ”Uuden Suomen” perus-

Plazoleta Finlandia -aukiolla Oberassa paljastettiin 24.11.1996 suomalaisten siirtolaisten muistolaatta.

taja lähti Argentiinasta vuoden 1909 lopulla. Kotona Tukholmassa hän palasi tieteen pariin, mutta ajautui taloudelliseen ahdinkoon ja alkoholistiin. Arthur Thesleff teki itsemurhan 49-vuotiaana vuonna 1920 vain muutama päivä ennen kuin hänen piti lähteä taas laivalla Buenos Airesiin.

Vuosisadan toisen vuosikymmenen alkaessa siirtokunta näytti hajoavan nopeasti. Mutta vuosina 1909-10 muutti Pohjois-Ruotsista Brasiliaan lähes 1000 ihmistä, joista arviolta 300 oli suomalaissyntyisiä. Ruotsin hallitus pelasti sittemmin suuren osan kurjuuteen joutuneista siirtolaisista takaisin kotimaahan. Kaksikymmenluvun jälkipuoliskolla Colonia Finlandesaan muutti Suomesta kuutisenkymmentä henkilöä, pääasiassa maanviljelijöitä Kiteeltä. Vuonna 1928 Colonia Finlandesassa ja sen lähikylissä asui noin 60 suomalaisperhettä, yhteensä lähes 300 ihmistä.

Suomenruotsalaiset ja äidinkielenään suomea puhuvat eristäytyivät jossakin määrin

omiksi ryhmikseen, mutta sekä suomen että ruotsin hallinnot tornionjokilaaksolaiset taspainottivat tilannetta. Suomen sisällissota kärjisti myös poliittisia erimielisyyksiä. Toisaalta Colonia Finlandesan yhtenäisyyttä edisti alkeiskoulun saaminen siirtokuntaan 1920-luvun alussa ja 1924 perustettu ”Socieda Finlandesa”, jota varten rakennettiin suuri seuraintalo. Siellä pidettiin perhejuhlia, teatteriesityksiä ja iltamia, joiden osallistujat saattoivat edustaa 5–6 eri kansallisuutta.

Colonia Finlandesan kukoistuskausi sijoittui 1930-luvulle, jolloin sen väkiluku nousi lähes 500 henkilöön. Yerba- ja tupakkaviljelykset tuottivat kohtuullisia myyntituloja. Kirjailija Olavi Paavolainen vieraili Misionessa, ja hänen teokseensa ”Lähtö ja loitsu” (1937) sisältävä kuvaus Colonia Finlandesasta nosti siirtokunnan uudella tavalla kotimaan tietoisuuteen. Paavolainen suri näkemäänsä eripuraisuutta, alkoholismia ja kotikulttuurin rappeutumista primitiiviseksi metsäläisyysdeksi, mutta löysi siirtolaisten

elämästä myös kadehdittavia piirteitä: ”Misionessin pyyteettömässä ja indolentissa ilmapiirissä viettämäni kymmenen päivää kuuluvat elämäni onnellisimpiin. Sulkeutuneiden, raskasmielisten suomalaisten raatajien jälkeläiset ovat täällä oppineet lunastamaan erään harvinaisen ja kallisarvoisen elämäntaidon: huolettomuuden ilon.”

Suomalainen merimieskirkko aloitti toimintansa Buenos Airesissa vuonna 1952 ja seuraavana vuonna pastori Oiva Pohjanpirtti vieraili Colonia Finlandesassa. Siirtokunnan rungon muodostivat Suomessa syntyneet, jo iäkkäät uudisraivaajat, joiden aikuiset lapset puhuivat kohtalaisesti suomea, mutta olivat usein aviossa toiskielisen kanssa. Äidinkieltään osaavien lukumäärä nousi yhä noin 150 henkeen, kun mukaan laskettiin seka-avioliittojen lapset ja kolmas sukupolvi.

”Uuden Suomen” elämäankaari oli taittunut hitaaksi kiihtymiseksi jo 1940-luvulla. Siirtokunnan talous koki romahduksen, kun Argentiinan hallitus ryhtyi rajoittamaan yerban tuotantoa. Vuonna 1967 siirtokuntalaiset eivät saaneet lainkaan korjata tärkeimmän viljelyskasvinsa satoa, ja seuraavinakin vuosina vain osittain. Banaanien ja maissin hintojen alhainen taso vangitsi viljelijät todelliseen köyhyyssloukkuun.

Pitkällisen unohduksen jälkeen Colonia Finlandesa palasi Suomen julkiseen tietoisuuteen 1970-luvulla. Buenos Airesissa v. 1968-74 merimiespappina ollut Ilkka Pärssinen näki siirtokunnan ikääntyneiden pienviljelijöiden kurjat olot. Surkeimmissa oloissa eli viitisenkymmentä vanhusta, joista vain muutama sai jonkinlaista sosiaalista avustusta tai eläkettä. Monet siirtolaiset olivat edelleen Suomen kansalaisia. Lokakuussa 1972 Buenos Airesin merimieskirkossa perustettiin sosiaalityön toimikunta avustustyötä varten. Seuraavan vuoden kartoituksessa pastori Pärssinen ja suurlähetystösihteeri Veijo Sampovaara laskivat alueen asukkaista 184:llä olevan suomalaisjuuret, näistä kahdeksan asui Paraguayan puolella. Vuonna 1972 siirtolaistutkija Olavi Lähteenmäki saapui Misionisiin keräämään

aineistoa ja Suomesta saapui myös toimittajia haastattelemaan siirtokunnan vanhuksia.

Suomesta saatiinkin julkisuuden tuloksena jonkin verran valtion tukea. Mutta Colonia Finlandesan kohtaloa eivät Suomesta saadut avustukset mihinkään kääntäneet. Kuolema korjasi verkkaisesti mutta varmasti siirtokunnan vanhuksia, ja nuorempi väki muutti pois. Seudulle alkoi ilmestyä varakkaita kaupunkilaisia, jotka halusivat ostaa metsäpalstoja. Istutusmetsän alle peittyivät tuskalla raivatut peltotilkut ja suomalaistalot autioituivat. Useimmat suomalaiset asettuivat lähikaupunkiin Oberaan ja Posadasiin.

Vuosituhaten lähetessä loppuaan Oberan seudulla asuu noin 100 suomalaissukuista ihmistä. Näistä noin puolet osaa enemmän tai vähemmän suomea. He ovat kiinnostuneita Suomesta ja lukevat mielellään suomalaisia kirjoja ja lehtiä sikäli kuin kieltaito sallii. Kotisuomen tulisi vaalia yhteyksiä Colonia Finlandesan jälkipolviin.

Taloudellisesti Colonia Finlandesaa on pidettävä epäonnistuneena yrityksenä. Misionessin suomalaisten subjektiivisten kokemusten laatua on vaikeampi arvioida. Trooppisten haavekuvien murskautumisesta huolimatta monet ilmeisesti löysivät Argentiinan syrjäisestä kolkasta sellaisen itsenäisen ja vapaan elämäntavan, joka ei olisi ollut karussa ja yksivakaisessa synnyinmaassa mahdollinen.

Olavi Koivukangas

The Colonia Finlandesa, Argentina, 1906–96

On 24 November 1996, the Plazoleta Finlandia in the Argentinean town of Obera was the scene for the 90th Anniversary of the local Finnish settlement, the Colonia Finlandesa. The present-day descendants of Finnish pioneer settlers early this century commemorated their parents' and grandparents' achievement by unveiling a copper plaque, and a second commemorative plaque was donated by the Comunidad Nordica, representing the other Nordic countries. About 150 people took part in the celebrations, joined by the Revd Jaakko Kuusinen, formerly Pastor at the Finnish Mission to Seamen in Buenos Aires, who brought personal greetings from the Finnish Archbishop, John Wikström; and Dr Olavi Koivukangas, representing the Institute of Migration and Suomi-Seura, who donated the Institute's pennant.

The earliest and most important Finnish settlement in Latin America was founded in 1906, in the Misiones subtropical forest near the town of Obera. Frustrated at Russian oppression within Finland, but also inspired by more general ideological and intellectual trends in Europe, 112 Finnish settlers under the leadership of Arthur Thesleff had come to build a New Finland in Argentina. Typically, the Finnish settlers were young, male, and had perhaps been working as middle-class officials before emigrating. Their hopes of a new prosperity were powerfully reinforced by the promise of cheap, fertile land and Argentina's warm climate.

The party set out in May 1906 from Helsinki for Bremen, where they boarded the SS Frankfurt for Buenos Aires, arriving after

Midsummer. Their journey continued by boat for over a thousand kilometers up the Parana River to Santa Ana, and for the final 30 km the women, children and baggage were loaded onto bullock carts, while the men walked, with their rifles at the ready.

Contrary to what they had been promised, their plots of land had as yet not been surveyed. The new arrivals were accommodated temporarily at State expense in tents amidst the forest, but about a dozen of them were so disappointed that they abandoned the project immediately and travelled back to Finland, or moved on to the United States. Surveying could only be started once the settlers had hacked a road, the Picada Finlandesa (over 30 km in length), using axes and machete knives. The area surveyed for the Finnish settlers soon came to be known as the Colonia Finlandesa.

Once the settlers had been allocated their plots, the first task was to clear the land for cultivation. The long-term plan for the prosperity of the settlement was cultivation of the yerba maté bush, but in the short term, the settlers survived by selling crops of maize, manioc, sweet potatoes, beans, and fruit. The first simple dwellings were built on poles, to keep out snakes and other intruders. The mosquitoes along the river banks transmitted malaria, and several of the Finnish settlers died. In the hottest season, December to February, the temperature could rise to 40 degrees Celsius in the shade (about 104 degrees Fahrenheit).

Arthur Thesleff was a scientist and a theoretician, and he turned out to be incapable of solving the practical problems which the col-

Lapsuutensa Colonia Finlandesassa viettäneet Niskasen sisarukset, Elma Laukkanen (vas.), Helga Heino, Hjalmar Niskanen, Hanna Niskanen ja Viljo Niskanen.

Brothers and sisters of the Niskanen family spent their childhood in the Colonia Finlandesa. From left: Elma Laukkanen, Helga Heino, Hjalmar Niskanen, Hanna Niskanen and Viljo Niskanen.

only faced; he preferred to sit in his tent, planning the future, and drinking sugarcane wine. Embittered, and deserted by his wife, in 1909 he returned from Argentina to Stockholm, where he took up the practice of science again; but he later fell into financial difficulties, and in 1920, at the age of 49, committed suicide only a few days before he was due to sail for Buenos Aires once more.

During the second decade of the century, the colony seemed to be in grave danger of collapsing. In 1909-10, however, a wave of around a thousand people emigrated from northern Sweden to Brazil; some 300 of these had been born in Finland. The majority of these settlers fell into distress, and were eventually repatriated by the Swedish Government. In the later 1920s, about sixty new settlers came to the Colonia Finlandesa from Finland; these mainly consisted of farmers from Kitee in eastern Finland. By 1928, there were around 60 families from Finland living either at the Colonia Finlandesa or in the surrounding villages, totalling almost 300 persons.

To some extent the two language groups, speaking Swedish and Finnish, remained distinct, but bilingual settlers originating from the

Tomio Valley along the border between northern Finland and Sweden provided a corrective to this. Political differences of opinion were also aggravated by the Civil War of 1919-20 in Finland between the Whites and the Reds. Nevertheless, in the early 1920s an elementary school was set up for the community, and in 1924 the Sociedad Finlandesa was founded, with its own clubhouse, used for family gatherings, theatrical performances, and evening revues, which might be attended by people from five or six nationalities.

The peak of the Colonia Finlandesa's prosperity came during the 1930s, when the population reached nearly 500, and yerba and tobacco crops were bringing in adequate income. The settlement in Misiones was visited by the Finnish writer Olavi Paavolainen, and the description of the colony in his book 'Lähtö ja loitsu' ('Departure and magic', 1937) drew Finnish public attention to the Colonia Finlandesa once more. Paavolainen was sad over the internal conflicts, the alcoholism and the decay of Finnish culture towards primitive survival in the jungle, but he also found much to admire and to envy: "The ten days which I spent in the unselfish and indolent atmosphere of the Misiones were

among the happiest days of my life. Here the descendants of those dour, introvert Finnish pioneers have learnt a profoundly valuable new skill in life: how to be carefree.”

In 1952, a Finnish Mission to Seamen was established in Buenos Aires, and the following year the Pastor, the Revd Oiva Pohjanpirkka, paid a visit to the Colonia Finlandesa. The core of the settlement still continued of first-generation immigrants, now relatively elderly. The second-generation settlers were able to speak Finnish fairly well, although many of them were by this time married to people speaking other languages. The total number in the Finnish-speaking community amounted to about 150, if the children of these mixed marriages, and the third generation more widely, are included.

By the 1940s, however, the Colonia Finlandesa was in serious decline, and suffered economic collapse when the Argentine Government began to restrict the cultivation of yerba maté. In 1967 the settlers were totally banned from harvesting their crop, and even in the following years could only market part of it; meanwhile, the low market price for bananas and tobacco meant that the farmers were caught in an economic trap.

In Finland, the colony had largely been forgotten, until events during the 1970s brought it back to public awareness. The Revd Ilkka Pärssinen, who was Pastor at the Mission to Seamen in Buenos Aires, visited the settlement and saw for himself the poverty and poor health of the smallholders. The worst conditions were those affecting about fifty elderly settlers, only a few of whom were entitled to any pension or social security. Many of the settlers, however, had retained their Finnish nationality. In October 1972, a Welfare Committee was set up at the Mission to Seamen; in the following year Pastor Pärssinen and Veijo Sampovaara, Secretary at the Finnish Embassy, carried out a survey and traced 184

persons in the region with Finnish roots, eight of whom lived over the border in Paraguay. 1972 also saw visits by Olavi Lähteenmäki, a migration researcher from Finland, and some Finnish journalists who came to interview the settlers.

As a result of this publicity, a limited amount of aid was made available by the Finnish Government, but the funds which Finland sent could not change the fate of the Colonia Finlandesa. One by one the older settlers were dying, and the younger ones were moving away. The region began to attract wealthy city dwellers looking for land, and new plantations of trees began to obscure the laboriously cleared farmland of the Finnish settlers and their deserted houses. Most of the surviving Finlanders had by this time moved to the neighboring towns of Obera and Posadas.

As we approach the turn of the millennium, there are today about a hundred persons in the area of whole or partial Finnish descent, about half of whom have at least some command of the Finnish language. There is considerable interest in Finland, and in Finnish newspapers and magazines when they can be obtained. It is therefore important that Finland should foster contacts with the Colonia Finlandesa's descendants.

In economic terms, the Colonia Finlandesa was a failure, but in subjective terms, for the Finns who moved to the Misiones, it is harder to assess. Notwithstanding the failure of their initial dreams of a new life in the subtropical forest utopia, many of them appear to have found far away in Argentina a free and independent way of life which would have been difficult to achieve within the constraints of their bleak and serious-minded home country.

Olavi Koivukangas